

Senjski statut iz 1388. g. o životinjama i životinjskim proizvodima

The Statute of Senj from 1388 on animals and animal products

Džaja, P., K. Severin., D. Agičić, M. Benić, Ž. Grabarević

Sažetak

Od 168 glava koliko ima Senjski statut iz 1388. godine, na držanje životinja otpada 9 (5,35 %) i proizvode životinjskog podrijetla (meso, riba) 12 glava (7,1 %) ili ukupno 12,5 %. Statut je prvi put objavio Ivan Mažuranić.

Ključne riječi: Senjski statut, proizvodi životinjskog podrijetla, držanje životinja

Abstract

Of the 168 chapters in the Statute of Senj dating from 1388, 9 (5.35%) deal with the keeping of animals and 12 chapters (7.1%) with products of animal origin (meat, fish), or in total 12.5%. The statute was first published by Ivan Mažuranić.

Keywords: Senjski statute, products of animal origin, keeping animals

Proizvodi

U **5. glavi** propisano je da je svaki senjski plemić slobodan i izuzet od plaćanja bilo kakvog podavanja na životinje koje prevozi osim starog uobičajenog podavanja klaonica i mesnica, to jest 4,5 malih soldina za svako govedo, za svaku malu životinju 14 denara, a za svakoga janjca ili kozlića 1 soldin. To je davanje svaki plemić plaćao službenicima gospode u mesnici. U **67. glavi** propisano je da mesar ne smije nositi kožu iz mesnice bez dozvole službenika mesnice pod kaznom od 24 libre, a u **68. glavi** da mesar koji u mesnici drži lažnu mjeru plaća 24 libre, a za lažni uteg 6 libara. U **73. glavi** propisano je da suci u službi mogu odbiti jedan denar na libru mesa koje kupuju u mesnici za svoju obitelj. U **74. glavi** propisano je da suci na vlasti trebaju imati svaki tjedan u četvrtak 2 libre mesa od mesara ili 4 u novcu godišnje, a u **75. glavi**

da mesari moraju svakomu tko traži prodati meso koje drže na klupi dok njega traje, pod kaznom od 6 libara. U **101. glavi** propisano je da za uvezene žive prasce u mesnici i plemić i građanin plaćaju 3 soldina za podavanje, a za usoljavanje prasca nije se plaćalo ništa. U **126. glavi** propisano je da plemić može dati u mesnicu zaklati svoje životinje i s manama, bez ikakva podavanja. U **136. glavi** podknežinu i vikaru smanjuje se po ubiraču pristojbe za 1 denar po libri mesa, što ga kupuju za svoju kuću. U **141. glavi** propisano je da suci od mesnica, odnosno takse na mesnice, imaju 6 libara u mesu, a u **144. glavi** tim se sucima smanjuje 1 denar za libru mesa kupljenog za njihovu kuću. U **166. glavi** propisano je da svaki mesar i ribar, prodaju ribu ili meso u gradu Senju uz uvjet da treba i mora uz naplatu rezervirati meso i ribu za svakoga rektora grada Senja na njihov nalog poslije gospodina kneza (Magretić, 2007., Džaja i sur. 2015.).

Dr. sc. Petar DŽAJA, dr. med. vet., redoviti profesor, dr. sc. Krešimir SEVERIN, dr. med. vet., docent, dr. sc. Željko GRABAREVIĆ, dr. med. vet., redoviti profesor, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Damir AGIČIĆ, dr. med. vet., Veterinarski ured Slavonski Brod; dr. sc. Marijan BENIĆ, dr. med. vet., spec. medicinske sanitacije, SANATIO d.o.o.

Držanje životinja

U **7. glavi** propisano je da svaki senjski plemić može prodavati svoje konje bez podavanja, no na druge konje kupljene radi prodaje dužan je platiti podavanje i, prema običaju, gabelu službenicima gospode. U **9. glavi** propisano je da plemić može sa svojim volovima dovoziti drva ili drveće bilo koje kvoće i mjere do dužine od 14 koraka, a isto tako i vesla, uključivo do dužine od 4,5 koraka. U **10. glavi** određuje se da samo plemići mogu držati vučne volove pod kaznom od 500 malih libara za svakog prekršitelja i koliko puta bude učinjeno, izuzev onih koji po običaju imaju i drže vučne volove i ljudi iz Prokike, Županjola i Klimna kojima se to po pravnom običaju odobrava po volji gospode. U **84. glavi** navedeno je da se onaj tko kupi svu sitnu perad zajedno kažnjava sa 6 libara. U **88. glavi** navedeno je da svaki Senjanin i osoba iz područja Senja smije ući kroz vrata i na uobičajena mjesta sa životinjama i drvima te drugim svojim stvarima bez obzira na kaznu, ali ako povede stranca sa sobom, kažnjava se s 24 libre, a onaj tko je s njima, gubi ono što prevozi. Od svega, prijavitelju pripada treći dio. U **102. glavi** propisano je da svaki plemić ili građanin koji radi prodaje izvozi životinje preko vrata prema kopnu i prema moru, mora plaćati staro podavanje u mesnici. U **103. glavi** pro-

pisano je da svaki senjski plemić ili građanin koji hoće radi prodaje izvoziti konje na moru, plaća desetinu u luci i nigdje drugdje. U **105. glavi** propisano je da za uvezene žive prasce i plemić i građanin plaćaju u mesnici 3 soldina za podavanje, a za usoljene prasce ništa. U **120. glavi** propisano je da su plemići, također i pučani, izuzeti i slobodni od svake maltarine na žito ili povrće koje dovedu u grad Senj na svojim ili tuđim životinjama. Ipak, stranac prijevoznik plaća jedan soldin za svoje životinje i to se zove okasina (Magrečić, 2007., Džaja i sur. 2015.).

LITERATURA

- DŽAJA, P., K. SEVERIN, D. AGIČIĆ, ANA DŽAJA I Ž. GRABAREVIĆ (2014.): O životinjama i proizvodima životinjskog podrijetla prema nekim srednjovjekovnim statutima – Način držanja i pašarenja, I. dio. Vet. stanica 45 (5) 355-367.
- DŽAJA, P., K. SEVERIN, D. AGIČIĆ, ANA DŽAJA I Ž. GRABAREVIĆ (2015.): Neki srednjovjekovni statuti o životinjama i proizvodima životinjskog podrijetla (III.b dio). Veterinarska stanica 46,2, 147-156.
- MARGETIĆ, L. (2007.): Senjski statut iz godine 1388. Senj. Zb. 34, 5-160.

Josip Krešić, dr. med. vet.

(1950. - 2015.)

Josip Krešić, dr. med. vet. rođen je 15. veljače 1950. u Vinkovcima gdje je završio gimnaziju.

Na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je 11. siječnja 1977. godine. U Veterinarskoj stanici d.o.o. Vinkovci radio je od 1. ožujka 1977. do umirovljenja, te je bio voditelj veterinarske ambulante Vinkovci. Preminuo je 26. kolovoza 2015. u

svome domu u Andrijaševcima.

Josip Krešić sudjelovao je u društvenom životu zajednice u kojoj je radio i živio. Aktivno je sudjelovao i u Domovinskom ratu nesebično pomažući ozlijeđenim i napuštenim životinjama.

Kao veliki znalac i stručnjak u području veterine, cijenjen je i poštovan od strane klijenata i kolega. Njegov je svaki savjet bio zlata vrijedan. S velikom strašću volio je ribolov i Dunav.

Zbog svih njegovih humanih i moralnih kvaliteta trajno će ostati u sjećanju svih nas koji smo imali privilegiju živjeti i raditi s njim.

Velika hvala, poštovani kolega Josipe!

Djelatnici Veterinarske stanice d.o.o. Vinkovci